

ON THE STRUCTURAL AND FUNCTIONAL PECULIARITIES OF ENGLISH ADVERB

ინგლისური ზმნიზედის სტრუქტურულ-ფუნქციური თავისებურებათა ანალიზი

Tamar Jojua

PhD in Education, Associate Professor of Sokhumi State University,
Tbilisi, Politkovskaya street, #61, 0186, Georgia,
+995599565709, tamrikojojua@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1665-3041>

Maya Daraselia

PhD in Philology, Associate Professor of Sokhumi State University,
Tbilisi, Politkovskaya street, #61, 0186, Georgia,
+995577170727, m.daraselia17@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0003-4395-6451>

Abstract. In modern English Grammar the adverb is considered as one of the complex notional parts of speech due to its characteristic features and frequency of occurring in the process of communication and in literary texts as well. The adverb indicates how, when, where something happens or is done. It can modify verbs, another adverbs and adjectives. When classified as to form the adverb is primary, derivative and compound. English primary adverbs have no suffixes, in old English they could modify only verbs. The majority of adverbs, whether new or old, like adjectives, are derived from other parts of speech. According to semantics adverbs can be divided into the following groups: Adverbs of time and duration, adverbs of place/direction, adverbs of manner, adverbs of measure and degree, modal, conjunctive, relative and interrogative adverbs. Like adjectives they have the grammatical category of degree of comparison. Adverbs are mostly used as adverbial modifier.

Keywords: Adverb, classification, structure, function, adverbial modifier.

თამარ ჯოჯუა

განათლების დოქტორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორი,
ქ. თბილისი, ანა პოლიტკოვსკაიას ქ. #61, 0186, საქართველო
+995599565709, tamrikojojua@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1665-3041>

მაია დარასელია

ფილოლოგიის დოქტორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორი,
ქ. თბილისი, ანა პოლიტკოვსკაიას ქ. #61, 0186, საქართველო
+995577170727, m.daraselia17@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0003-4395-6451>

აბსტრაქტი. თანამედროვე ინგლისური ენის გრამატიკულ სისტემაში ზმნიზედა განეკუთვნება ერთ-ერთ ყველაზე უფრო კომპლექსურ და მნიშვნელოვან სიტყვათა კლასს გამომდინარე მისთვის დამახასიათებელი ნიშან-თვისებებიდან და გამოყენების სიხშირიდან როგორც კომუნიკაციის პროცესში, ისე ლიტერატურულ ნაწარმოებში.

ზმნიზედა წინადადებაში მიუთითებს იმაზე, რომ რაღაცა როგორ, როდის და სად მიმდინარეობს. ის ზმნების, ზედსართავი სახელებისა და თავად ზმნიზედების მსაზღვრელად გვევლინება. აგებულების მიხედვით ზმნიზედა არის ძირეული, წარმოებული და რთული. ძირეული ზმნიზედები ინგლისურში ხასიათდებიან იმით, რომ მათ დაბოლოებები არ გააჩნიათ. ძველ ინგლისურში ისინი მხოლოდ ზმნებს განსაზღვრავდნენ. ძველი თუ ახალი წარმომავლობის ზმნიზედების უმრავლესობა, ზედსართავი სახელების ანალოგიურად წარმოქმნილი არიან მეტყველების სხვადასხვა ნაწილებისაგან. ზმნიზედების უმრავლესობა კლასიფიცირდება როგორც დროის, ადგილის, ვითარების, ზომისა და ოდენობის, მოდალური, კავშირებითი, მიმართებითი და კითხვითი. ზმნიზედებს, ისევე როგორც ზედსართავ სახელებს შედარების ხარისხი გააჩნიათ. წინადადებაში ისინი უმეტესწილად გარემოების სინტაქსურ ფუნქციას ასრულებენ.

საკვანძო სიტყვები: ზმნიზედა, კლასიფიკაცია, სტრუქტურა, ფუნქცია, გარემოება.

შესავალი. ზმნიზედა, თავისი სტრუქტურული და ფუნქციური მახასიათებლებიდან გამომდინარე განეკუთვნება ერთ-ერთ ყველაზე უფრო კომპლექსურ და სრულმნიშვნელოვან სიტყვათა კლასს თანამედროვე ინგლისური ენის გრამატიკულ სისტემაში. იგი გვაწვდის ინფორმაციას იმის თაობაზე, თუ როგორ, როდის და სად ხდება ესა თუ ის მოვლენა და მოქმედება. თავდაპირველად ზმნიზედის ძირითად ფუნქციას ზმნის დახასიათება წარმოადგენდა, თუმცა მოგვიანებით მან შეიძინა ზედსართავი სახელისა და თავად ზმნიზედის განმსაზღვრელის ფუნქციაც, მაგ; **to walk slowly, awfully tired, very rudely.**

ძველ ინგლისურში, სახელობითი ბრუნვის გარდა ყველა სხვა დანარჩენ ბრუნვას ზმნიზედის ფუნქცია გააჩნდა. არსებითი სახელები და მათი განმსაზღვრელი ზედსართავი სახელები (**mid way, mean time, straight way**) ჩამოყალიბდნენ, როგორც რთული ზმნიზედები: **midway, meantime; straightway;** ის წინდებულები, რომლებიც გარკვეულ არსებით სახელებს ყოველთვის თან ახლდნენ შეერწყნენ ამ არსებითებს, რასაც შედეგად ახალი ზმნიზედების წარმოქმნა მოჰყვა. ისეთ ზმნიზედებში როგორცაა: **abroad, ahead, apart, apiece, forsooth, indeed, perchance, today,** პრეფიქსები **a-, for-, in-, per-,** და **to-** ერთ დროს წინდებულების როლს თამაშობდნენ. ზმნიზედები და ზედსართავი სახელები ხშირად უერთდებოდნენ წინდებულებს და ამით გადმოსცემდნენ ახალ ან განსაკუთრებულ ზმნიზედურ მნიშვნელობებს: **hereafter, forever, thereby, thereat, whereby, wherein, anew, amid, awry, anon.** გარდა ზემოთხსენებული შემთხვევებისა ხდებოდა ზმნიზედების ერთმანეთთან შეერთებაც და ამის ნიადაგზე ახალი ზმნიზედების წარმოქმნაც, მაგ.: **however, whenever, wherever, wheresoever, whensoever, heretofore, inasmuch, insomuch, nevertheless, notwithstanding, pell-mell, perhaps, willy-nilly.** ზოგ შემთხვევაში მთლიანი ფრაზა ფუნქციონირებს, როგორც გარემოება: **to and fro, hand in hand, by and by, in general, in short, to boot, to wit, in vain, of late, off and on, now and then** და ა.შ. (Viegas & Boullon, 1999, p. 11).

წარმოდგენილი ნაშრომის მიზნებს წარმოადგენს:

1. ზმნიზედის სემანტიკური და სტრუქტურული თავისებურებათა კრიტიკული ანალიზი;
2. ზმნიზედის სახეობათა კლასიფიკაცია და მისი როლის შესწავლა წინადადებაში;
3. ზმნიზედის სხვადასხვა ტიპების ილუსტრირება და მათი გამოყენების სიხშირის ანალიზი ინგლისურენოვან მხატვრულ ნაწარმოებში.

მეთოდები. წინამდებარე ნაშრომი ეფუძნება კვლევის შემდეგ მეთოდებს: რელევანტური ლინგვისტური მასალის კრიტიკული ანალიზი დიაქრონიისა და სინქრონიის კრილში, სემანტიკურ-სტრუქტურული ანალიზი, აღწერითი მეთოდი, ფუნქციური ანალიზი და კლასიფიცირების მეთოდი.

მსჯელობა და შედეგები. ინგლისურ ენაში ზმნიზედები განსხვავდებიან თავისი სტრუქტურითა და მნიშვნელობით. სტრუქტურულად ზმნიზედები შეიძლება იყოს მარტივი და წარმოქმნილი. მარტივია, რომელთაც დაბოლოებები არ გააჩნიათ: **hence, here, how, never, not, since, soon, then, there, thus, twice, too, where, whence,**

მაგ.: In his bed the writer rolled over on his side and lay **quite still**. (Anderson, 1999, p. 1)

Times are getting better about **here**, but the wild things are almost gone, said Freedom, who in the winter bought ides and pelts. (Anderson, 1999, p. 3)

Now as Sam approached he laid a hand on Freedom Smith's shoulder to check the song, and, with his eyes twinkling with good-humour, began thrusting with his cane at the boy's feet. (Anderson, 3)

Knowing **how** late he had been upon the streets at the paper selling on Saturday evenings, she looked at him with eyes filled with tenderness and sympathy. (Anderson, 1999, p. 13)

წარმოებულები დაირთავენ სუფიქსებს ly, wards, ways, wise, მაგ; daily, yearly, quickly, badly, easily, secondly, fourthly. (Alexander, 1998, p. 122)

მაგ; The idea had got into his mind that he would some time die **unexpectedly** and always when he got into bed he thought of it. (Anderson, 1999, p. 1)

In the darkness George Willard walked along the alleyway, going **carefully** and **cautiously**. (Anderson, 1999, p. 21)

Because she was embarrassed and **lonely** she worked **constantly** at her studies. (Anderson, 1999, p. 36)

Old Jesse came into town and **fairly** demanded that he be given charge of the boy. (Anderson, 1999, p. 31)

Presently men will get together in groups and talk of it. (Anderson, 1999, p. 19)

She had a liking for the industrious, hard-working Sam and **occasionally** stood at the back door and talked with him in a low, even voice at evening as he stood unhitching his horse after a day on the road. (Anderson, 1999, p. 34)

Windy, taking the note in his hand, read it slowly and then, not understanding its import and but half getting its sense, put it his pocket. (Anderson, 1999, p. 39)

Sam stepped nearer to her and stood looking down into the face she **slowly** turned up to his. (Anderson, 1999, p. 80)

At the hotel he went to bed **immediately** after the silent dinner, slept, awoke aching, and went to work again. (Anderson, 1999, p. 118)

When the evening train from Des Moines stopped at Caxton, a blue-coated train news merchant leaped **hurriedly** to the platform and began looking anxiously about. (Anderson, 1999, p. 5)

Use up food that you wouldn't **otherwise** sell. (Anderson, 1999, p. 1)

As she hurried **forward** she thought how foolish she was. (Anderson, 1999, p. 12)

Doctor Parcival began talking of George Willard's attitude **toward** men. (Anderson, 1999, p. 13)

He began to run **forward** in the darkness. (Anderson, 1999, p. 15)

On the brick sidewalk before the house a man stumbled **homeward**. (Anderson, 1999, p. 36)

When Sam walked **towards** him he turned and ran up the stairs, shouting oaths over his shoulder. (Anderson, 1999, p. 131)

The three pickets running **forward** accosted the file of girls going up the stairs, one of whom, a young American girl with yellow hair, turned and shouted something over her shoulder. (Anderson, 1999, p. 132)

Harrigan walked **toward** her threateningly. (Anderson, 1999, p. 136)

The tale ran that she had been involved in an affair with a real estate agent who had **afterward** left town. (Anderson, 1999, p. 23)

I don't remember and **anyway** it makes no difference. (Anderson, 1999, p. 17)

აკვე შეგვიძლია მოვიყვანოთ ისეთი ზმნიზედებიც რომლებსაც **a** თავსართი გააჩნიათ:

He was kept **alive** with food brought by his mother, who also kept him informed of the injured man's condition. (Anderson, 1999, p. 25)

Into the drug store came Joe Welling, brushing the screen door violently **aside**. (Anderson, 1999, p. 45)

Away in the distance a train whistled and the men loading the boxes into the cars worked with renewed activity. (Anderson, 1999, p. 63)

They have put me in this jail where rats run **across** the floor and they stand in the mud outside as I talk with Thee. (Anderson, 1999, p. 20)

Taking hold of the boy's hand, she led him **along** the shaded street. (Anderson, 1999, p. 26)

მნიშვნელობის კლასიფიკაციიდან გამომდინარე ზმნიზედების უმრავლესობა შეიძლება დავაჯგუფოთ, როგორც დროის, ადგილის, ვითარების, ზომისა და ოდენობის, მიზეზის ზმნიზედებად. ამას ემატება ეგრეთ წოდებული მოდალური ზმნიზედები, რომლებიც გამოხატავენ უარყოფას, მტკიცებას, დადასტურებას, ვარაუდს, ეჭვს და ა.შ. ის ზმნიზედები, რომლებიც არ გამოდიან განმსაზღვრელის როლში და არც გამოხატავენ ზემოაღნიშნულ მნიშვნელობას შეიძლება იყოს დამოუკიდებელი, შემომყვანი ან ფუნქციური. რაც შეეხება ზმნიზედის სინტაქსურ ფუნქციას, ის წინადადებაში ძირითადად შეიძლება მოგვევლინოს როგორც დროის, სიხშირის, ადგილის, ვითარებისა და ხარისხის გარემოება (Hodge, 1976, p. 316). ზმნიზედებს, ისევე როგორც ზედსართავ სახელებს გააჩნიათ დადებითი (The Positive degree), შედარებითი (The Comparative degree) და აღმატებითი (The Superlative degree) ხარისხები.

დროის ზმნიზედები – Adverbs of time გამოხატავენ აწმყო დროს **now, immediately, instantly, today**; წარსულ დროს (**ago, already, before, lately, then, yesterday**); მომავალ დროს (**afterwards, by and by, hereafter, soon, tomorrow**); დროის განგრძობადობას (**always, continuously, ever, incessantly, never, still, while**); ან სიხშირეს (**again and again, daily, frequently, often, periodically, sometimes**). დროის ზმნიზედებს შეუძლიათ გამოხატონ რიცხვი და მრავალჯერადობა (**once, twice, thrice**), ან რიგობითობა (**first, second**).

დროის გამომხატველი ზმნიზედები ჩვეულებისამებრ განსაზღვრავენ ზმნებს. ისინი პასუხობენ კითხვებზე: When? (როდის?), How long? (რამდენ ხანს?), How many times? (რამდენჯერ?), მაგ.:

After all these years of single life is he going to begin running after women **now**? (Anderson, 1999, p. 69)

Suddenly Sam began wondering whether or not he would like to marry Sue Rainey. (Anderson, 1999, p. 78)

“What good am I here? I'm going to some city and go to work. I'll tell mother about it **tomorrow**.” (Anderson, 1999, p. 63)

Had he elected to remain there, with the thirty-five hundred dollars already in the Savings Bank built to that during his years with Freedom Smith he might **soon** become one of the town's solid men. (Anderson, 1999, p. 46)

He was a tall, red-haired young man who was almost **always** drunk. (Anderson, 1999, p. 67)

They had a fund of little personal jokes and saying that they were **forever** laughing over, and she had infinite delight in his comments on the life and people of Caxton, but did not share his love of books. (Anderson, 1999, p. 25)

Daily he saw more clearly the power of cash. (Anderson, 1999, p. 59)

During the last years of young David's boyhood he saw his mother but **seldom** and she became for him just a woman with whom he had **once** lived. (Anderson, 1999, p. 31)

Sometimes she stayed in the room with him all day, walking about and **occasionally** creeping close to touch him tenderly with her hands, and then other days came when she did not want to see or be near the tiny bit of humanity that had come into the house. (Anderson, 1999, p. 40)

On his marriage day the underwear manufacturer had given his daughter five thousand dollars and he promised to leave her at least **twice** that amount in his will. (Anderson, 1999, p. 70)

After that he **never** went into the woods without carrying the sling in his pocket and he spent hours shooting at imaginary animals concealed among the brown leaves in the trees. (Anderson, 1999, p. 42)

აღსანიშნავია, რომ წინადადებაში დროის გარემოება თანხვედრაშია იმ ზმნით გამოხატულ დროსთან, რომელსაც მოცემული ზმნიზედა განსაზღვრავს; მაგ.: სიტყვა **ago** მიუთითებს წარსული დროის მნიშვნელობას და არ შეიძლება გამოყენებულ იქნეს აწმყო დროის ზმნებთან (აწმყო განუსაზღვრელ ან აწმყო სრულ გრამატიკულ დროებთან); მაგ.: The windows of the house in which he lived some years **ago** were high and he wanted to look at the trees when he awake in the morning. (Anderson, 1999, p. 25)

ადგილის/მიმართულების – Adverbs of place/direction ზმნიზედები გამოხატავენ ადგილს და მიუგებენ კითხვაზე სად? (Where) — above, below, near, here, where, upstairs; მოძრაობას გარკვეული მიმართულებით — forward, onward, hither, thither, whither, away, hence, thence, whence [9]. ამ ჯგუფის ზმნიზედები ჩვეულებისამებრ განსაზღვრავენ ზმნებს, მიუგებენ კითხვაზე სად? (Where?) ან რომელი მიმართულებით? (In what direction?) ან საიდან, რომელი მიმართულებიდან? (From what direction) მაგ;

There she stood **behind** the screen door in the little shedlike kitchen at the back of the house. (Anderson, 1999, p. 21)

He looked past it toward the darkened windows and heard the hum of motor cars along the boulevard **below**. (Anderson, 1999, p. 102)

I am hurting myself and you standing **here** looking on. (Anderson, 1999, p. 103)

A place was being prepared for him **inside there**, a shut-in place in which he was to live what was left of his life. (Anderson, 1999, p. 159)

ვითარების გამომხატველი ზმნიზედები – Adverbs of manner აღწერენ, თუ როგორ, რანაირად არის წარმოჩენილი ზმნით გამოხატული მოქმედება. ვითარების ზმნიზედები ყველაზე უფრო დიდი რაოდენობით გვხვდება ენაში სხვა ტიპის ზმნიზედებთან შედარებით, ვინაიდან მათი წარმოება შესაძლებელია მარტივი და შედგენილი ზედსართავებისათვის და აწმყოს და ნამყოს მიმღობებისათვის –ly სუფიქსის დამატებით, მაგ.: **gladly, happily, carefully, gracefully, nicely, charmingly, learnedly, pointedly, whole-heartedly** და ა.შ. ამას შეგვიძლია დავუმატოთ ის ფაქტიც, რომ გარდა წარმოებული ვითარების ზმნიზედებისა, აგრეთვე, მოგვეპოვება მარტივი ზმნიზედებიც, რომელთაც ვითარების გამოხატვის ფუნქცია გააჩნიათ: **better, fast, faster, hard, how, ill, loud, so, straight, right, well** და ა.შ. მაგ;

He closed the door **softly** and winked at Sam. (Anderson, 1999, p. 123)

He had thought the talk rather good and clearly thought out and had come out of the house exhilarated and **secretly** preening himself with the thought that he had talked unusually **forcefully and well**. (Anderson, 1999, p. 91)

He wanted **terribly** to make his life a thing of great importance, and as he looked about his fellow men and saw how like clods they lived it seemed to him that he could not bear to become also such a clod. (Anderson, 1999, p. 27)

ზომისა და რაოდენობის გამომხატველი ზმნიზედები – Adverbs of measure and degree მიუგებენ კითხვებზე რამდენი? (How much? How little?), რა ზომით? (To what extent?). უმრავლესობა ამ ტიპის ზმნიზედებისა მარტივი ზმნიზედებია, მაგ.: **far, just, little, more, very, too, altogether, all, quite, enough, rather, almost**, ხოლო ზოგიერთი ზმნიზედა, ზომისა და სიგრძის აღმნიშვნელი ზედსართავებისათვის –ly ბოლოსართის დამატებით წარმოიქმნება, მაგ.: **completely, barely, scarcely, excessively, partly, nearly**.

ზომისა და რაოდენობის ზმნიზედები უმთავრესად განსაზღვრავენ ზედსართავ სახელებსა და ზმნიზედებს: მაგ.:

The effect in fact was **quite** a special thing and not easily explained. (Anderson, 1999, p. 1)

“I think you had better be out among the boys. You are **too much** indoors,” she said, striving to relieve the embarrassment of the departure. (Anderson, 1999, p. 11)

He was small and **very slender** and womanish of body and, true to the traditions of young ministers, wore a long black coat and a narrow black string tie. (Anderson, 1999, p. 25)

მოდალური ზმნიზედები – Modal adverbs გამოხატავენ დადასტურებასა და მტკიცებულებას: **yes, indeed, certainly, surely, truly, undoubtedly**, უარყოფას: **nay, no, never, nowise**, ეჭვს და ვარაუდს: **perhaps, perchance, maybe, possibly**. ისინი განსაზღვრავენ ზმნებს, დამოკიდებულ ან მთლიან წინადადებებს:

1. მტკიცება ან დადასტურება: He was very much admired **indeed**. (Wilde, 2014, p. 9)

2. უარყოფა: I **never** heard such silly talk. (Anderson, 1999, p. 127)

3. ვარაუდი და ეჭვი: **Probably** he would travel as some minor clerk or secretary connected with it; (Chesterton, 2006, p. 17)

კავშირებითი ზმნიზედები – Conjunctive adverbs: **Therefore, hence, accordingly, then, thus, next, in addition, finally, moreover, before, meanwhile, now, since, lately, however, instead, rather, in spite of, for example, also, likewise, similarly, of course** ხასიათდებიან ორმაგი ფუნქციით---როგორც თავად ზმნიზედის, ასევე კავშირის. კავშირებითი ზმნიზედა ერთმანეთთან აკავშირებს ორ დამოუკიდებელ წინადადებას. მაგ.:

He alighted at Liverpool Street, **however**, quite conscientiously secure that he had not missed the criminal so far. (Chesterton, 2006, p. 19)

Probably he would travel as some minor clerk or secretary connected with it; but, **of course**, Valentin could not be certain; nobody could be certain about Flambeau. (Chesterton, 2006, p. 19)

Nevertheless, he spoke quite sensibly, as if there were no Gaelic souls on earth. (Chesterton, 2006, p. 47)

მიმართებითი ზმნიზედები – **Relative adverbs** აგებულების მიხედვით შეიძლება იყოს მარტივი — as, after, before, than, that, the, since, until, why, when, where, whither ან რთული — whenever, whereby, wherever, whithersoever:

He was a wandering sort of scamp, and it is known to have been in America; so that was **where** Brayne got his knife into him. (Chesterton, 2006, p. 45)

“I don’t know **why** one dances. It’s so boring.” (Huxley, 2004, p. 47)

‘Keep out of the monstrous garden **where** grows the tree with double fruit. Avoid the evil garden **where** died the man with two heads.’ (Chesterton, 2006, p. 47)

The poorer orders (in an oligarchy) sometimes lurch about **when** they are slightly drunk, but generally, and especially in such gorgeous scenes, they stand or sit in constrained attitudes. (Chesterton, 2006, p. 53)

მიმართებითი ზმნიშედები განსაზღვრებით დამოკიდებულ წინადადებას მთავართან აკავშირებენ.

კითხვითი ზმნიშედები – Interrogative adverbs გვხვდება პირდაპირ ან ირიბ კითხვებში. When, where, why, how, whence, and whither ყველაზე უფრო გავრცელებული კითხვითი ზმნიშედების ჯგუფს მიეკუთვნებიან, რომლებიც სვამენ კითხვებს დროის, ადგილის, ვითარების, მიზეზისა და ზომის თაობაზე; მაგ.:

‘Well, **why** didn’t the man cry out or anything? Asked the doctor ;’ (Chesterton, 2006, p. 46)

‘**How** can you say such things!’ she remonstrated. (Chesterton, 2006, p. 47)

‘**Why** must there be somebody near her?’ asked Angus. (Chesterton, 2006, p. 49)

‘**How** should I know? **How** can I guess all their mazes down below?’ (Chesterton, 2006, p. 50)

‘**Where** did you last see our precious Colonel?’ asked Flambeau, irritably. (Chesterton, 2006, p. 221)

ასევე განვიხილავთ ზმნიშედის იმ ჯგუფებს, რომლებიც ნაწარმოებია **ნაცვალსახელების some, any, every და no-** ს მეშვეობით არსებით სახელების მცირერიცხოვან ჯგუფთან ან ნაცვალსახელიან ზმნიშედებთან (პრონომინალური, რომელიც გამოიყენება როგორც ნაცვალსახელი) შეერთებით.

A team of horses tied to a post **somewhere** in the darkness stamped on the hardbaked ground. (Anderson, 1999, p. 21)

I wanted to suffer, to be hurt **somehow**. (Anderson, 1999, p. 107)

He was one to get along **anywhere**. (Anderson, 1999, p. 103)

It is in the sky back there and all around **everywhere**. (Anderson, 1999, p. 80)

Across the forehead ran a streak of mud picked up somewhere in the long afternoon of drunken carousing. (Anderson, 1999, p. 40)

They were **everywhere**, in the kitchen, the sleeping room back of the parlour; and in the parlour, where the dead woman lay in her coffin, they were massed. (Anderson, 1999, p. 44)

როდესაც ზმნიშედა განსაზღვრავს ზედსართავ სახელს ან სხვა ზმნიშედას, ის გვევლინება როგორც ხარისხის გარემოება (როგორც გამაძლიერებელი ელემენტი):

მაგ.: The book had one central thought that is **very strange** and has always remained with me. (Anderson, 1999, p. 2)

Sometimes it seemed to her that to be held tightly and kissed was the whole secret of life, and then a new impulse came and she was **terribly afraid**. (Anderson, 1999, p. 39)

When she came to count up, after she had got clear of her husband and had taken a course in stenography, there was one thousand dollars of her savings left and she felt **pretty safe**. (Anderson, 1999, p. 145)

And the **really great** artists have it. (Anderson, 1999, p. 33)

არ მოგვეპოვება არც ერთი მკვეთრად განსაზღვრული წესი, რომელიც მიუთითებს იმაზე, თუ რომელი წარმოებული ზმნიშედა უნდა დაიწეროს ერთად, დეფისით და რომელი, როგორც ცალკეული ფრაზა. რაც უფრო ძველი ეტიმოლოგიისაა რთული შემადგენლობის ზმნიშედა, მით უფრო მკაფიოდ იკვეთება ის გარემოება, რომ ცალკეული ელემენტები იწერება როგორც ცალკე სიტყვები დეფისის გარეშე. ის ზმნიშედები, რომლებიც დეფისის მეშვეობით არიან გრაფიკულად გამოსახული მიეკუთვნებიან მათი ფორმაციის საშუალო ეტაპს. აქ უპირობოდ ლექსიკონი არის ერთადერთი საბოლოო და სანდო ინსტანცია, რომელსაც შეგვიძლია დავეყრდნოთ. ჩვენს ხელთ არსებული ლექსიკონები მიუთითებენ, რომ — **back and forth, backwards and forwards, by and by, here and there, hither and thither, in vain, in truth, in and out, now and then, off and on, and up and down** — ფრაზებია, ხოლო **inasmuch, insomuch, nevertheless და notwithstanding**

ფუნქციონირებენ როგორც ცალკეული სიტყვები დეფისის გარეშე. [Goksadze, Mamatsashvili, & Gigineishvili, 1984, pp. 174-182].

ინგლისურ ენაში ძალიან ბევრი ისეთი ზმნიზედაც გვხვდება, რომლებიც წარმოებულია განსხვავებულად და ისიც უნდა აღვნიშნოთ ხაზგასმით, რომ ყველა სიტყვა რომელიც *ly* სუფიქსით ბოლოვდება არ არის ზმნიზედა, მაგ.; **bestly, costly, deadly, fatherly, friendly, godly, homely, kindly, likely, manly, slovenly, seemly, timely, womanly, ugly** ზოგადად ზედსართავებია, ხოლო ზოგი სიტყვა კი *ly* დაბოლოებით გამოდიან როგორც ზედსართავის, ისე ზმნიზედის როლშიც; მაგ., **daily, early, monthly, only, weekly** (Wikipedia, n.d.). აქვე გვინდა მაგალითისთვის მოვიყვანოთ ზმნიზედების ის ჯგუფი, რომლებიც არ დაირთავენ *ly* სუფიქსს, მაგ.: **bright, deep, fair, fast, first, hard, high, ill, late, long, loud, low, quick, right, sharp, strong, thick, wide**. ზოგად გაუგებრობას იწვევს ის გარემოება, რომ მათ ხშირად ვერ ანსხვავებენ ზედსართავი სახელებისგან, გამომდინარე იდენტური ჟღერადობისა და ფორმისგან; თუმცა საკამათო არაა, რომ ისინი ნამდვილად განეკუთვნებიან ზმნიზედების ჯგუფს რაზეც მეტყველებს მათი ფუნქციური მახასიათებლებიც. ძველ ინგლისურში ზმნიზედების ეს სახეობა მსგავსი ზედსართავებისგან განსხვავდებოდა *-e* - ს დაბოლოვებით, რომელიც როგორც დამატებითი მარცვალი ისე წარმოითქმებოდა, რაც არ იყო დამახასიათებელი ზედსართავი სახელისათვის. ასე რომ, ძველ ინგლისურში ზედსართავს **bright** გააჩნია ერთი მარცვალი, ხოლო **brighte** – ზმნიზედას კი ორი და ასე ხდებოდა სხვებთანაც. ეს განსხვავება გრძელდებოდა ჩოსერის პერიოდამდე, რომელმაც დაწერა, რომ **“Bright was the sun, and Her face shone so brighte”**. შემდეგი პერიოდიდან კი სიტყვის ბოლოს დართული *e* - ის ჟღერადობა დაკარგული იქნა და ამგვარი ზმნიზედა დაემსგავსა ზედსართავ სახელს; თუმცა ზმნიზედა **bright** მართებულად ისევ ზმნიზედაა და არა ზედსართავი, რომელიც ზმნიზედის როლში შეიძლება გამოვიყენოთ (Jespersen, 1987, pp. 13-17). ბევრმა უსუფიქსო ზმნიზედამაც დაირთო *-ly* ბოლოსართი, შესაბამისად, ორი ფორმის გამოყენება შესაძლებელია დღევანდელ დღეს: **bright—brightly, deep—deeply, fair—fairly, hard—hardly, high—highly, just—justly, late—lately, low—lowly, quick—quickly, right—rightly, slow—slowly, strong—strongly, thick—thickly, wide—widely, wrong—wrongly** (McCarthy & Ronald, 2006, pp. 9-17). კონკრეტული ზმნიზედები, რომლებიც ძველ ინგლისურში არსებობდნენ არ გამოირჩეოდნენ მკვეთრად გამოხატული ბოლოსართით და არც შესატყვისი ზედსართავები არ მოეპოვებოდათ; ასეთებია: **as, far, forth, night, here, hither, in, out, thus, too, up, well, where, whither** და სხვ. ვინაიდან ისინი არიან მარტივი ზმნიზედები, *ly* - ის დამატება არ არის დასაშვები: **far** და არა **farly**; **forth** და არა **forthly**; **much** და არა **muchly**; **night** და არა **nightly**; **thus** და არა **thusly**; **too** და არა **tooly** (Iriskulov, 2006, pp. 15-17).

დასკვნა. ამრიგად, ავთენტური მასალის კრიტიკული ანალიზის საფუძველზე მკაფიოდ წარმოჩინდა სიტყვათა ერთ-ერთი სრულმნიშვნელოვანი კლასის-ზმნიზედის სტრუქტურულ-ფუნქციური თავისებურებათა ფართო სპექტრი და მათი მნიშვნელობა ინგლისურ ენაში. წარმოადგენს რა, სრულმნიშვნელოვან მეტყველების ნაწილს, წინადადებაში ის გვევლინება მოქმედების ან მდგომარეობის აღმნიშვნელად, რომელიც განსაზღვრავს ზმნას, ზედსართავ სახელს და თავად ზმნიზედას. მისი კლასიფიკაციის ძირითად კრიტერიუმებად მიჩნეულია სტრუქტურა, მნიშვნელობა და ფუნქცია. მხატვრული ლიტერატურის ანალიზმა ცხადყო, რომ ინგლისურ ენაში სხვადასხვა სტრუქტურული აგებულების ზმნიზედების, როგორც ძირეულის, ისე წარმოებულისა და რთულის გამოყენების სიხშირე საკმაოდ მაღალია, თუმცა წარმოებული ზმნიზედების უპირატესობა აშკარად გამოკვეთილია. შინაარსის თვალსაზრისით კი ყველა მათგანი, ეს იქნება დროის, ადგილის, სიხშირის, ვითარების, ხარისხისა თუ კითხვითი ზმნიზედები, ტექსტში უმეტესწილად გარემოების სინტაქსურ ფუნქციას ასრულებენ .

გამოყენებული ლიტერატურა/REFERENCES

- Alexander, L. G. (1998). *Longman English Grammar*. London and New-York.
- Anderson, S. (1999). *Winesburg, Ohio*. Oxford University Press.
- Chesterton, G. K. (2006). *The Complete Father Brown Stories*. Wordsworth Editions.
- Goksadze, L., Mamatsashvili, M., & Gigineishvili, M. (1984). *A Practical Course in Current English Grammar* (Vol. 1). Tbilisi: Tbilisi University Press.
- Hodge, R. C. (1976). *A Functional Analysis of Adverbials in English*. PhD dissertation. Ann Arbor Michigan: Xerox University Microfilms.
- Huxley, A. (2004). *Crome Yellow*. Vintage.
- Iriskulov, A. T. (2006). *Theoretical Grammar of English*. Tashkent: Uzbek State World Languages University. Retrieved from <https://www.bpa.ge/book/book90.pdf>
- Jespersen, O. (1987). *Essentials of English Grammar*. London.
- McCarthy, C., & Ronald, M. (2006). *Grammar of English: A Comprehensive Guide*. (electronic book). Cambridge.
- Viegas, E., & Boullon, P. (1999). *The Description of Adjectives for Natural Language Processing: Theoretical and applied Perspectives (electronic book)*. USA: New Mexico State University Computing Research Laboratory Las Cruces.
- Wikipedia. (n.d.). *English grammar*. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/English_grammar
- Wilde, O. (2014). *Happy Prince and Other Tales*.